

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Географічний факультет

Кафедра економічної та соціальної географії

Надія Ткачук, Тарас Погребський

КУРСОВА РОБОТА З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

**Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для здобувачів
освіти спеціальності 014.07 *Середня освіта (Географія)*,
освітньо-професійної програми *Середня освіта. Географія. Економіка***

Луцьк – 2024

УДК 373.3/.5.016:911(072)

Т 48

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 1 від 25. 09. 2024 р.)*

Рецензент:

Єрко І. В. – кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельного господарства Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Ткачук Н., Погребський Т.

Т 48 Курсова робота з методики навчання географії : методичні рекомендації до виконання курсових робіт для здобувачів освіти спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), освітньо-професійної програми Середня освіта. Географія. Економіка / *Надія Михайлівна Ткачук, Тарас Георгійович Погребський*. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 28 с.

У виданні вказано вимоги до написання курсових робіт з методики навчання географії подано методичні поради здобувачам освіти щодо їх виконання та оформлення. Рекомендовано здобувачам освіти 3 курсу галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), освітньо-професійної програми Середня освіта. Географія. Економіка.

УДК 373.3/.5.016:911(072)

© Ткачук Н. М., Погребський Т. Г., 2024

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЕТАПИ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ.....	6
1.1. Вибір теми дослідження.....	6
1.2. Постановка мети та завдань дослідження.....	7
1.3. Пошук, опрацювання інформації та аналіз наукової літератури	10
1.4. Вибір методів дослідження.....	11
1.5. Розробка структури роботи.....	12
2. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ	
2.1. Загальні вимоги.....	13
2.2. Вимоги до змісту структурних елементів.....	13
3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	17
3.1. Технічні вимоги до оформлення курсової роботи.....	17
3.2. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків.....	18
3.3. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела.....	19
4. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ.....	20
5. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ	20
6. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22
ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Курсова робота з методики навчання географії (курсознавчо-дослідна робота) є нормативною компонентою освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Географія. Економіка. Навчальним планом підготовки бакалавра виконання курсової роботи з методики навчання географії заплановане на 3 курсі.

Метою курсової науково-дослідної роботи є систематизація, закріплення та розширення знань здобувача з відповідного ОК; оволодіння навичками проведення самостійного теоретичного дослідження, вироблення вміння користуватися навчально-методичною та науковою літературою та іншими джерелами інформації, застосовувати одержані знання до розв'язання конкретних практичних завдань. Окрім того, курсова робота сприяє розвитку у здобувачів критичного мислення, формуванню компетентностей у галузі досліджень та професійної діяльності.

Курсова робота є результатом конкретного самостійного дослідження, поглибленого оволодіння матеріалом предметної області. Вона може мати реферативний характер з елементами самостійних наукових досліджень.

Курсознавчо-дослідна робота з методики передбачає вивчення інноваційних підходів в освітньому процесі, оцінку їхньої ефективності та впровадження нових стратегій, які сприяють активізації навчальної діяльності та підвищенню мотивації учнів, формуванню у них ключових та предметних компетентностей.

Завданнями курсової роботи з методики є:

1. Аналіз нормативних, наукових джерел та педагогічних матеріалів з методики навчання географії для визначення сучасних тенденцій та підходів в освітньому процесі.
2. Вивчення існуючих методик навчання географії, зокрема інтерактивних та інформаційних технологій, які застосовуються в освітньому процесі.
3. Визначення критеріїв оцінки ефективності різних методів, технологій навчання та проведення їх порівняльного аналізу.
4. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення методики навчання географії, враховуючи специфіку закладів освіти та вікові особливості учнів.
5. Підготовка пропозицій щодо шляхів впровадження розроблених рекомендацій в освітній процес, зокрема шляхом розробки дидактичних матеріалів.

Тематика курсових робіт повинна відповідати напряму наукових досліджень випускової кафедри, узгоджуватись із відповідними освітніми компонентами освітньо-професійної програми, бути пов'язаною з практичними

потребами підготовки вчителів географії, економіки, враховувати існуючі новітні педагогічні технології та їх практичне використання в освітньому процесі.

Тематика курсових робіт щорічно розробляється (оновлюється), при цьому враховує інтереси здобувачів, роботодавців та новітні тенденції у методиці викладання географії/економіки, рекомендації МОН України щодо освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та затверджується рішенням кафедри.

Здобувачеві надається право вибрати тему курсової з тих, які визначені кафедрою, або запропонувати власну тему, обґрунтувавши необхідність її розробки. Будь-яка довільна зміна теми роботи не допускається.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом трьох років, потім списуються в установленому порядку.

Метою цих методичних рекомендацій є надання студентам чітких інструкцій щодо організації, структурування та написання курсової роботи. Вони допоможуть визначити основні етапи підготовки дослідження, обрати відповідну методологію, дотримуватися вимог щодо оформлення роботи, а також уникнути поширених помилок.

Методичні рекомендації покликані допомогти студентам у підготовці якісної курсової роботи, яка відповідатиме сучасним вимогам до наукових досліджень і стане важливим етапом у їхньому професійному становленні.

Методичні рекомендації розроблені на підставі чинних нормативних документів Міністерства освіти і науки України, Волинського національного університету імені Лесі Українки.

1. ЕТАПИ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Підготовка та написання курсової роботи з методики навчання географії передбачає декілька ключових етапів.

До основних етапів належать:

- вибір теми та об'єкта дослідження на основі вивчення актуальності проблеми загалом;
- формулювання мети та основних завдань;
- пошук та опрацювання інформації, систематизація та аналіз наукових педагогічних, довідкових та інших матеріалів;
- вибір методів дослідження;
- розробка структури роботи та складання плану;
- збір та аналіз емпіричних даних (результати анкетування, спостережень в освітньому процесі);
- розробка методичних рекомендацій (практичні рекомендації, методичні матеріали або конспекти уроків тощо);
- написання та оформлення роботи;
- підготовка до захисту (підготовка презентації основних результатів дослідження);
- захист курсової роботи.

Ці етапи допоможуть структуровано та якісно підготувати курсову роботу з методики навчання, а також успішно її захистити. Під час роботи над темою здобувач освіти консультується з науковим керівником.

Для забезпечення цілеспрямованості та ефективності дослідження варто дотримуватись послідовності виконання етапів та рекомендацій до їх виконання.

1. 1. Вибір теми дослідження

Вибір теми є одним з найважливіших кроків у підготовці курсової роботи. Тема повинна бути актуальною, відповідати інтересам здобувача та сучасним викликам освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти.

Рекомендація та вимоги до формулювання теми:

1. Вузкість і конкретність теми:

Тема не повинна бути занадто широкою. Вона має охоплювати конкретний аспект проблеми, щоб можна було глибоко його дослідити.

Наприклад, замість загальної теми «Сучасні методи навчання географії», можна вибрати більш конкретну тему, як-от «Використання картографічних матеріалів у навчанні географії в старшій профільній школі».

2. Відповідність змісту темі:

Тема курсової роботи повинна відповідати її змісту: всі розділи та підрозділи/параграфи роботи мають прямо стосуватися обраної проблематики. Якщо тема пов'язана з аналізом певної технології/методу навчання, то кожен розділ роботи повинен досліджувати відповідно цю технологію чи метод.

3. Проблемність теми:

Назва роботи повинна відображати проблему, яка досліджується. Це допоможе сконцентрувати увагу на основній ідеї роботи.

Наприклад, тема «Впровадження інтерактивних методів навчання географії в умовах дистанційного навчання» вказує на конкретну проблему, яку слід дослідити.

4. Стислість і лаконічність:

Назва теми має бути короткою, але водночас зрозумілою та точною. Уникайте надмірно складних формулювань і псевдонаукових термінів.

Наприклад, замість «Дослідження еволюційних змін у методичних підходах до навчання географії та їх імплементація в сучасну освітню парадигму» краще використати «Еволюція методичних підходів до навчання географії у сучасній школі».

5. Методи дослідження:

Тема повинна передбачати використання конкретних методів дослідження, таких як аналіз, порівняння, узагальнення, обробка статистичних матеріалів, картографування тощо.

Наприклад, тема «Порівняльний аналіз використання електронних карт у навчанні географії в різних типах шкіл» чітко вказує на метод дослідження (порівняльний аналіз) і об'єкт дослідження (електронні карти).

Тему узгоджують з науковим керівником для забезпечення наукової новизни та практичної значущості дослідження.

1.2. Постановка мети та завдань дослідження

Постановка мети та завдань дослідження є одним із ключових етапів у підготовці курсової роботи. Від того, наскільки чітко сформульовані мета та завдання, залежить успіх усього дослідження.

Мета – це кінцевий науковий результат, якого прагне досягти автор роботи у процесі власного дослідження. Мета курсової роботи, як правило, збігається з її назвою (темою) і полягає в дослідженні конкретних питань у межах уже апробованих концепцій і методик.

Мета формулюється відходячи від теми роботи, але не повторює її слово в слово.

Рекомендації та вимоги до формулювання мети

Чіткість і конкретність: Мета дослідження повинна бути сформульована просто та зрозуміло. Вона має виражати головну ідею дослідження і відповідати темі курсової роботи.

Орієнтація на результат: Мета має відображати кінцевий результат, якого ви прагнете досягти. *Наприклад,* «Виявити ефективні методи навчання географії у старших класах».

Уникнення узагальнень: Уникайте занадто загальних формулювань. Мета не повинна бути надто розмитою, наприклад: «Дослідити методи навчання». Краще конкретизувати: «Дослідити вплив інтерактивних методів на формування просторових уявлень у старшокласників під час вивчення географії».

Відповідність темі: Мета має чітко відображати те, що ви хочете дослідити у своїй роботі. *Наприклад,* якщо тема пов'язана з використанням картографічних матеріалів, мета може звучати так: «Розробити рекомендації щодо використання картографічних матеріалів у процесі навчання географії».

Приклад формулювання мети:

- «Вивчити ефективність використання інтерактивних методів у навчанні географії в базовій школі»;

- «Дослідити вплив використання картографічних матеріалів на розвиток просторових уявлень учнів».

Завдання – це конкретні шляхи, засоби досягнення поставленої мети. Завдань не може бути занадто багато, достатньо трьох – чотирьох, які конкретно визначають шляхи, засоби досягнення поставленої мети. Перелік завдань, як правило, слугує основою для плану курсової роботи.

Завдання дослідження формулюються як перерахування важливих для розкриття теми аспектів (вивчити...; розглянути...; проаналізувати...; визначити...; охарактеризувати...; обґрунтувати...; дослідити...). Формулювання завдань звичайно відображають назви розділів і підрозділів курсової роботи, але також не повторюють їх буквально, вони повинні бути чіткими і короткими.

Рекомендації:

Завдання повинні бути розміщені в логічній послідовності, від загального до конкретного, від теоретичного до практичного.

Завдання мають бути чіткими та вимірюваними, щоб було зрозуміло, що саме потрібно зробити на кожному етапі дослідження. Наприклад, «Аналіз літератури», «Проведення опитування», «Розробка методичних рекомендацій».

Завдання повинні охоплювати всі ключові етапи дослідження: від аналізу теорії до отримання практичних результатів.

Завдання мають прямо витікати з мети дослідження і сприяти її досягненню.

Приклади формулювання завдань:

1. *Здійснити аналіз літератури та теоретичних джерел з теми використання інтерактивних методів у навчанні географії.*

2. *Дослідити існуючі підходи до використання інтерактивних методів у навчальному процесі.*

3. *Провести опитування серед учителів і учнів з метою визначення ефективності застосування інтерактивних методів у навчанні географії.*

4. *Проаналізувати результати дослідження та визначення основних факторів, що впливають на успішність використання інтерактивних методів.*

5. *Розробити методичні рекомендації для вчителів щодо впровадження інтерактивних методів у навчання географії.*

Визначення мети і завдань тісно пов'язані із *об'єктом та предметом* дослідження, оскільки ці елементи формують основу наукового підходу та допомагають сконцентрувати дослідницькі зусилля на певних аспектах проблеми.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і становить частину від цілого (тобто об'єкта). Об'єкт і предмет співвідносяться як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка й стане предметом дослідження. Саме на предмет спрямована увага автора, оскільки він має визначати назву роботи.

Наприклад, у дослідженні методики навчання географії об'єктом може бути *процес навчання географії в школі*.

У тому ж дослідженні предметом може бути *використання інтерактивних методів у процесі навчання географії*.

Дотримання цих рекомендацій допоможе сформулювати чіткі й зрозумілі мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, що стане основою для успішного виконання курсової роботи.

1.3. Пошук, опрацювання інформації та аналіз наукової літератури

Пошук, опрацювання інформації та аналіз наукової літератури є важливими етапами підготовки курсової роботи, які дозволяють здобувачеві глибше зрозуміти тему дослідження, сформулювати теоретичну базу та обґрунтувати свій підхід до вирішення проблеми.

Основні аспекти, на які слід звернути увагу під час виконання цих етапів:

1. Пошук наукової літератури

Рекомендації:

Важливо визначити основні терміни та поняття, пов'язані з темою дослідження. Це допоможе спрямувати пошук у потрібному напрямку.

Для пошуку літератури варто використовувати наукові бази даних, такі як Google Scholar, Springer, Scopus, Web of Science та інші. Це дозволяє знайти статті, монографії, дисертації та інші наукові роботи.

Крім електронних ресурсів, важливо звертатися до університетської бібліотеки, де можна знайти друковані видання, підручники та інші джерела.

Перевагу необхідно віддавати новітнім джерелам (останнє десятиліття), щоб робота базувалася на сучасних дослідженнях та підходах.

Використовуйте тільки перевірені й надійні джерела, уникайте популярних статей з інтернету, блогів чи публіцистики без наукового підтвердження.

2. Опрацювання та систематизація інформації

Під час читання літератури увага дослідника повинна зосереджуватись на тих аспектах, які мають безпосереднє відношення до теми.

Рекомендації:

Виділяйте важливі тези, ідеї, методи, що можуть бути корисними у вашому дослідженні. Робіть нотатки, групуйте інформацію за тематичними блоками. Це допоможе вам побудувати логічну структуру роботи.

Записуйте точні цитати й робіть посилання на джерела одразу під час читання. Це полегшить роботу на етапі оформлення списку літератури та уникнення плагіату.

3. Аналіз наукової літератури

Аналіз наукової літератури є критично важливим етапом, під час якого здобувач оцінює вже існуючі дослідження, виділяє основні наукові підходи, прогалини та перспективи для подальших пошуків.

Рекомендації:

Не просто переказуйте зміст прочитаного. Оцініть, наскільки наукові підходи та висновки авторів є обґрунтованими, які сильні та слабкі сторони їхніх досліджень.

Зосередьтеся на виділенні головних ідей, які можуть стати основою для вашого дослідження. Звертайте увагу на теоретичні та методологічні підходи.

Оцініть, які аспекти теми залишаються недостатньо вивченими. Це може дати вам можливість запропонувати новий підхід або вирішення проблеми у вашій курсовій роботі.

Порівняйте різні джерела, знайдіть спільні й відмінні підходи до проблеми. Спробуйте узагальнити наявні дані для формування власної точки зору.

3. Використання результатів аналізу у роботі

Результати аналізу літератури допоможуть обґрунтувати актуальність та важливість обраної теми у вступній частині роботи.

Рекомендації:

Сформууйте теоретичний розділ курсової роботи на основі аналізу літератури, поясніть, як існуючі дослідження допомагають вам у вирішенні вашої проблем

Під час викладу результатів дослідження посилайтеся на авторитетні джерела, щоб підкріпити свої висновки та аргументи.

Пошук і аналіз наукової літератури є основою курсової роботи, тому приділіть цьому етапу достатньо часу та уваги. Це допоможе забезпечити високу якість вашої дослідницької роботи.

1.4. Вибір методів дослідження

Вибір методів дослідження в межах курсової роботи з методики навчання географії є важливим етапом, який визначає підхід до розв'язання дослідницької проблеми.

Теоретичні методи (*аналіз, синтез, узагальнення та ін.*) допоможуть у розробці концептуальної бази дослідження. Ці методи корисні для огляду літератури та розробки теоретичних положень, на яких базуватиметься практична частина роботи.

Для аналізу змісту підручників, навчальних програм, тестів або інших навчальних матеріалів можна використовувати *метод контент-аналізу*. Він дозволяє систематизувати й оцінити інформацію з точки зору її відповідності освітнім стандартам.

Практичні методи (*спостереження, експеримент, анкетування*) дозволяють перевірити на практиці ефективність розроблених методик або виявити особливості навчального процесу в конкретних умовах.

Для виявлення думок учителів та учнів щодо методів навчання доцільно використовувати *анкетування або інтерв'ю*. Це допоможе зібрати якісні та кількісні дані, які можна проаналізувати.

Якщо дослідження пов'язане з аналізом навчального процесу або поведінки учнів на уроках, доцільно використовувати метод *спостереження*. Цей метод дозволяє отримати безпосередні дані про взаємодію вчителя й учнів.

Перш за все, методи дослідження повинні відповідати меті та завданням курсової роботи. Наприклад, якщо метою є вивчення ефективності певного методу навчання географії, доцільно використовувати *експериментальний* метод. Часто ефективним є поєднання кількох методів дослідження. Наприклад, педагогічний експеримент може поєднуватися з анкетуванням для оцінки суб'єктивного сприйняття учнями нового методу навчання, а також з аналізом результатів навчальних досягнень для об'єктивної оцінки ефективності.

Обираючи методи дослідження, важливо враховувати реальні умови, в яких буде проводитися дослідження (школа, клас, тривалість експерименту). Наприклад, якщо час обмежений, слід обирати методи, які можна ефективно застосувати за наявних умов.

У дослідженнях з методики навчання географії доцільно враховувати *можливості використання цифрових інструментів і ресурсів*, таких як геоінформаційні системи (ГІС), інтерактивні карти, онлайн-платформи для опитувань та тестування. Це може розширити можливості дослідження та підвищити його якість.

Важливо, щоб обрані методи дослідження забезпечували *надійні та валідні* результати. Це означає, що вони повинні бути придатними для вирішення поставлених завдань і давати об'єктивні дані, які можна узагальнювати.

Оптимальний вибір методів дозволить ефективно вирішити поставлені завдання і досягти значущих результатів, які можна застосувати на практиці.

1.5. Розробка структури роботи

Розробка структури курсової роботи є важливим етапом, який дозволяє систематизувати ваші ідеї та забезпечити логічність викладу матеріалу. Структура роботи допомагає побудувати чіткий план дослідження, а також спрощує написання роботи, забезпечує послідовність викладу матеріалу.

Розробка структури курсової роботи полягає у визначенні основних розділів, логічному розподілі матеріалу за підрозділами, забезпеченні послідовності та зв'язності дослідження.

Курсова робота зазвичай складається з кількох ключових розділів, які мають відображати логічну послідовність дослідження. Структура курсової роботи з методики має стандартний варіант, який може варіюватися залежно від теми дослідження:

Вступ

Основна частина

Теоретичний розділ,

Практичний розділ

Висновки

Список використаних джерел

Додатки (якщо є).

Розробляючи структуру, важливо забезпечити логічний перехід між розділами. Кожен розділ повинен впливати з попереднього і підводити до наступного.

Вступ має плавно ввести читача у тему дослідження і підготувати його до більш детального аналізу в основній частині. Теоретичний розділ повинен створити базу для практичного розділу, де ви застосовуєте отримані знання на практиці. Висновки повинні підсумовувати всю роботу, роблячи акцент на тому, як досягнуті результати співвідносяться з поставленими завданнями.

Рекомендації:

Слідкуйте за тим, щоб розділи та підрозділи були пропорційними за обсягом. Не допускайте, щоб один розділ займав надто багато місця, а інший був занадто коротким.

Формулюйте заголовки розділів і підрозділів чітко та зрозуміло, щоб вони відображали зміст розділу.

Забезпечте, щоб у роботі був баланс між теоретичним і практичним матеріалом.

Після того, як ви розробили попередню структуру роботи, обов'язково узгодьте її з вашим науковим керівником. Це допоможе уникнути можливих помилок і переконатися, що ви рухаєтеся в правильному напрямку.

Структура курсової роботи може змінюватися в процесі дослідження. Іноді під час роботи над матеріалом виникають нові ідеї або потреба в додаткових розділах. Тому важливо залишатися гнучким і бути готовим до коригування структури, якщо це необхідно.

2. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні вимоги до змісту

Зміст курсової роботи повинен відповідати стандартам вищої освіти. Робота має бути актуальною, скерованою на дослідження новітніх методів навчання географії/економіки, підприємництва і фінансової грамотності; розкривати самостійне дослідження автора, містити елементи наукової новизни

та відображати практичне значення одержаних результатів, визначати шляхи їх впровадження у сферу практичної діяльності.

Структура курсової роботи має бути максимально наближене до класичної структури наукової роботи і передбачати наявність таких логічних структурних елементів:

Титульна сторінка

Зміст роботи

Вступ;

Розділи, підрозділи/параграфи (висновки за розділом у разі потреби),

Загальні висновки;

Додатки (у разі потреби);

Список використаних джерел і ресурсів.

Загальний обсяг курсової роботи складає 25-35 сторінок.

На початку роботи важливо ще раз уважно прочитати назву курсової роботи, адже вона визначає головну проблему, яку потрібно розкрити у дослідженні. Назва задає напрямок роботи та дозволяє тримати фокус на основній темі під час написання тексту.

Після того, як матеріал зібрано та проаналізовано, його потрібно систематизувати. Це означає, що потрібно чітко структурувати інформацію та розподілити її на логічні частини відповідно до змісту роботи. Кожен розділ курсової роботи повинен відповідати самостійному аспекту досліджуваної проблеми. Розділи мають бути послідовними та зв'язаними між собою, щоб забезпечити логічний розвиток теми.

2.2. Вимоги до змісту структурних елементів:

Титульна сторінка роботи. Додаток А. Зразок титульної сторінки

Титульний аркуш курсової роботи повинен містити:

- найменування закладу вищої освіти, де виконана курсова робота;
- найменування випускової кафедри, на якій виконано роботу;
- назву курсової роботи;
- назву (шифр) спеціальності та назву освітньо-професійної програми, в рамках якої відбувалося виконання курсової роботи;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора;
- прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника, його вчене звання та науковий ступінь;
- місто і рік.

Зміст. Додаток Б. Зразок оформлення змісту

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів та пунктів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Вступ. Вступ включає актуальність теми, мету і завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, характеристика її наукового та практичного значення, методи наукового дослідження, використані в роботі, аналіз наукових літературних джерел з теми курсової,

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вже підходами до розв'язання проблеми обґрунтовують актуальність і доцільність роботи. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним, визначати сутність наукової проблеми. Від обґрунтування актуальності логічно перейти до короткого огляду використаної літератури, в якому перераховуються основні програмні концепції та виокремлюються деякі проблеми, що вже були розглянуті дослідниками. Бажано закінчити огляд літератури коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

Закінчується вступ коротким описом структури курсової роботи. Як правило, загальний обсяг вступу курсової роботи складає 1,5 – 2 сторінки.

Основна частина

Зміст основної частини курсової роботи має відповідати обраній темі і розкривати її в повному обсязі. Основна частина курсової роботи складається з 2-3 розділів, в кожному з яких повинно бути по два, три параграфи, в деяких випадках параграфи можуть бути поділені на пункти. Розділи повинні бути врівноважені за кількістю параграфів та текстових сторінок.

Параграф варто закінчувати коротким висновком зі стислим викладенням наведених у ньому наукових і практичних результатів (слово «висновок» не пишеться), який підсумовує дослідні міркування, відповідає назві і загальному змісту параграфу.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Текст подають у відповідній логічній послідовності, згідно до нумерації розділів, заголовки яких повинні бути стислими, однозначно відображати провідну ідею викладеного матеріалу.

У кінці кожного розділу також доцільно зробити загальний висновок із стислим викладенням наведених у розділі наукових результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

У *першому розділі* мають бути представлені матеріали дослідження з теоретичних питань, які засновані на вивчених джерелах; тут надаються поняття термінологічних категорій, розглядається історія вивчення проблеми і визначаються її найбільш складні аспекти. Шляхом огляду літератури автор окреслює основні етапи становлення й висвітлення проблеми, визначає своє

власне місце у її розв'язанні, окреслюючи ті питання науковців, які залишилися нез'ясованими.

Другий розділ доцільно присвятити загальній характеристиці об'єкту дослідження, розглянути актуальні проблеми того явища, яке вивчається, виявити закономірності його історичного розвитку і визначити питання сучасного стану.

У третьому розділі детально розкривається сутність проблеми, що розглядається, більш конкретизуються фактичні матеріали предмету дослідження. Тут аналізуються засоби практичного застосування у проблеми, яка є темою роботи.

Якщо робота має два розділи, необхідно розподілити матеріал таким чином, щоб у першому розділі були розглянуті питання історико-теоретичного характеру, а в другому – проблеми дослідження, що є основними і винесені в назву роботи, та конкретні шляхи їхнього вирішення.

Практичні розділи курсової роботи є ключовою частиною дослідження, де здобувач освіти має можливість продемонструвати свої наукові та практичні здобутки. У цьому розділі здобувач докладно викладає результати свого дослідження, підкреслюючи, що саме було зроблено ним особисто. Це можуть бути нові підходи до викладання, експериментальні методи, результати опитувань або аналітичні висновки.

Одним із важливих аспектів практичного розділу є розробка методичних матеріалів. Це може бути система вправ або завдань, які допоможуть у вивченні теми, розробленої автором. Важливо описати мету кожної вправи, методи їх виконання та очікувані результати. Якщо робота пов'язана з викладацькою діяльністю, здобувач може представити розробку системи занять. Це може бути повний курс навчання або окремі уроки, які забезпечують ефективне вивчення певної теми. Тут також важливо підкреслити новизну та оригінальність запропонованих підходів.

Практичний розділ повинен чітко демонструвати, що здобувач освіти зробив особистий внесок у вирішення проблеми. Автор має показати, як його дослідження може бути використане для покращення навчального процесу або вирішення конкретних педагогічних завдань.

Таким чином, практичні розділи або розділ є важливим етапом курсової роботи, що дозволяє здобувачу не лише теоретично, але й практично обґрунтувати свою наукову позицію.

Висновки. У висновках подають найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані у курсовій роботі. У висновках повинна бути висловлена загальна підсумкова ідея, думка, обґрунтована в основній частині. Висновки повинні мати конкретний і конструктивний характер, формулюватись чітко,

відображати теоретичне і практичне значення обраних методів у розкритті теми і визначати можливі шляхи для подальшого розгляду проблем, які можуть мати відношення до даної теми. Їх головна мета – підсумки проведеної роботи. Важливо, щоб сформульовані висновки відповідали поставленим завданням у вступі роботи. Обсяг висновків 1,5 – 2 сторінки

Список використаних джерел. З кількох можливих способів упорядкування матеріалу у списку (за алфавітом, за порядком згадування, за видом джерела) найбільш вживаним є розміщення прізвищ авторів або назв творів за алфавітом. Бібліографічний опис джерел та літератури складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної або видавничої справи (Інформація та документація. Бібліографічне посилання: Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysuvidpovidno-do-dstu-83022015/>). Якщо список містить посилання на літературу та джерела, записані як кириличними літерами, так і латинськими, то спочатку потрібно подавати ті, які записані кирилицею, а потім латиницею (за абеткою).

Кількість використаних джерел, зазвичай, може бути: не менше 25.

Приклади оформлення використаних джерел подано у **Додатку В**.

Додатки. У додатки включають об'ємні документи, на які є посилання в тексті: інструкції, методики, опис алгоритмів дій, конспекти уроків та позакласних заходів тощо); ілюстрації допоміжного характеру (таблиці, діаграми, схеми, графіки, карти, репродукції картин, ілюстрації до творів тощо).

3. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Технічні вимоги до оформлення курсової роботи

Загальні вимоги. Текст курсової роботи має бути написаний українською мовою, старанно відредагований та вчитаний і надрукований на принтері із застосуванням стандартних шрифтів.

Після того, як роботу ретельно обговорено з науковим керівником, проводять її літературне редагування. Набір тексту здійснюють за допомогою текстових редакторів Word, TeX або подібних до них, друкують на білих аркушах паперу формату А4 з одного боку.

Поля повинні мати розміри:

верхнє та нижнє – по 2 см;

ліве – 3 см;

праве – 1 см.

При використанні текстового редактора Word можна орієнтуватися на такі вимоги. Параметри абзацу: 1,5 інтервали між рядками; абзацний відступ –

1,25 см; вирівнювання тексту – по ширині (окрім заголовків, які часто вирівнюють по центру, та списків, які часто вирівнюють по лівому краю). Параметри шрифту: гарнітура – Times New Roman, розмір шрифту – 14 пт. Для заголовків та назв структурних частин курсової роботи використовують напівжирний нарис.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами. Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, але на ньому номер сторінки не ставлять. На усіх наступних сторінках проставляють номери у правому верхньому кутку без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Інші розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу друкують в окремому рядку. Підрозділи/параграфи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Заголовки підрозділів друкують в тому ж рядку, що і їх номери. Пункти нумерують в межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, підрозділу та пункту, між якими ставлять крапки.

Правильно відформатований текст поданий в Додатку В

3.2. Вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул і додатків

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) потрібно розташовувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання у тексті. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно зробити певні посилання, дотримуючись вимог чинного законодавства щодо авторських прав. Креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, які містяться у тексті, повинні відповідати вимогам державних стандартів. Ілюстрації повинні мати назву, яку розташовують безпосередньо під зображенням. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (надпис під рисунком). Ілюстрації позначають словом «Рисунок...», яке разом із назвою ілюстрації розташовують після пояснювальних даних. Наприклад: «Рисунок 4.2. Діаграма розвитку...» або «Рис. 4.2. Діаграма розвитку...».

Ілюстрації потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера

ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, другий рисунок третього розділу позначається як «Рисунок 3.2» або «Рис. 3.2».

Посилання на ілюстрації роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «Рис. 1.2».

Таблиці. Цифровий матеріал здебільшого оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті. Таблиці потрібно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу (за винятком додатків). Номер таблиці складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою. Наприклад: друга таблиця третього розділу позначається як «Таблиця 3.2». Слово «Таблиця» вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці. Якщо таблиця переходить на наступну сторінку, то над іншими частинами пишуть «Продовження таблиці» із зазначенням номера. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Додатки. У додатки можуть бути внесені окремі ілюстрації, таблиці, схеми тощо. Додатки потрібно оформлювати як продовження рукопису на подальших сторінках, розташовуючи відповідно до появи посилань на них у тексті. Додатки повинні мати спільну з рукописом наскрізну нумерацію сторінок. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А; Додаток Б. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як Додаток А. Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як «Рисунок А.3» тощо.

3.3. Загальні правила цитування та покликання на використані джерела.

При написанні курсової роботи студент повинен давати покликання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в дослідженні чи на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі покликання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Покликатися потрібно на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна давати покликання лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Покликання

подають у тексті роботи у квадратних дужках – [14, с. 20] , де перша цифра – номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки. Запозичені висловлювання обов’язково беруть у лапки (оформлювати у вигляді цитати) та покликаються на першоджерело. Дотримуючись культури оформлення друкованого тексту, необхідно стежити за використанням пробілів і однакових знаків (дужки, тире, апостроф), а також правильного написання дат, років.

4. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ

Захист курсової роботи є завершальним етапом, де здобувач освіти демонструє свої знання, дослідницькі навички та вміння аргументовано презентувати результати своєї роботи. Виконану і відповідно оформлену курсову роботу здобувач освіти подає науковому керівнику, який оцінює якість виконаної роботи, зокрема теоретичний рівень, глибину дослідження, доцільність та обґрунтованість запропонованих рекомендацій та рекомендує роботу до захисту.

Процедура захисту. Захист курсової роботи відбувається у присутності комісії, яка зазвичай складається з двох-трьох викладачів кафедри, включаючи наукового керівника. Захист курсової роботи відбувається у формі наукової доповіді тривалістю 5 – 7 хвилин. Він супроводжується показом і коментарем наочного, дидактичного матеріалу. Захист може супроводжуватись мультимедійною презентацією. Після доповіді студент відповідає на запитання членів комісії та учасників засідання, на зауваження, що висловлені в процесі обговорення. Відповіді мають бути чіткими, конкретними і лаконічними. Науковий керівник характеризує особу, яка захищає роботу, її ставлення до роботи тощо. Коли керівник відсутній на захисті з поважних причин, то він подає письмовий відгук.

Після завершення захисту комісія обговорює результати роботи та виставляє остаточну оцінку. Ця оцінка враховує як якість курсової роботи, так і захист, тобто презентацію та відповіді на запитання.

Захист курсової роботи є важливим етапом навчального процесу, який дозволяє здобувачу освіти показати свої знання та дослідницькі навички, а також здобути досвід публічного виступу й аргументації.

5. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо академічної доброчесності. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регламентовані наступними документами: Кодекс академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про комітет з етики наукових досліджень ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в

науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників ВНУ імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/normatyvno-pravova-baza/)

Первинну перевірку курсової роботи на наявність ознак академічного плагіату здійснює відповідальний за таку роботу працівник кафедри із використанням рекомендованого Університетом програмного забезпечення. Звіт про перевірку курсової роботи має бути проаналізований науковим керівником до дати проведення захисту відповідної наукової роботи.

Для курсових робіт показник оригінальності форми (вираження) твору має становити не менше третини; допустимий відсоток академічного плагіату повинен дорівнювати нулю.

Основні критерії оцінювання захисту курсової роботи :

- *Якість виконаної роботи:* Відповідність науковим стандартам, чи досягнуті поставлені завдання, обґрунтованість висновків та рекомендацій

- *Рівень знань та навичок:* Глибина знань здобувача за темою дослідження, його вміння застосовувати наукові підходи на практиці.

- *Вміння аналізувати:* Здатність логічно та послідовно викладати матеріал, робити обґрунтовані висновки.

- *Аргументація:* Уміння аргументовано відстояти свої погляди та відповідати на запитання викладачів.

- *Відповіді на запитання:* Здатність чітко відповідати на питання викладачів, які стосуються як теоретичних аспектів роботи, так і практичної частини.

При захисті курсової роботи також враховується:

- вміння чітко формулювати мету роботи, коротко і доступно викласти суть роботи, зробити з неї правильні висновки, грамотність мови;

- вміння здобувача вкластися в регламент;

- якість оформлення роботи.

6. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання курсової роботи здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань за 100- бальною шкалою з переведенням у шкалу ECTS та лінгвістичну оцінку: – 90–100 балів (A) – відмінно – відмінне виконання з незначними помилками, – 82–89 балів (B) – дуже добре – вище середніх стандартів, але з деякими помилками; – 75–81 балів (C) – добре – в цілому змістова робота зі значними помилками; – 67–74 балів (D) – задовільно – непослідовно викладений матеріал зі значними недоліками; – 60–67 балів (E) – достатньо – виконання відповідає мінімальним критеріям; – менше 60 балів (FX). Остаточна оцінка за курсову роботу розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від оцінки
Зміст роботи	50
Оформлення роботи	20
Захист роботи	30

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Бібліографічне посилання: Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015: URL : <http://aphd.ua/pryklady>
3. Кодекс академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки. URL : <https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeksakademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>
4. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
5. Положення про випускні кваліфікаційні роботи (проекти). URL : <https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2020>
6. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників ВНУ імені Лесі Українки URL : https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/normatyvno-pravova-baza/
7. Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки URL : https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022Polozhennya_pro_org_anizatsiyu_navch._pr_otsesu_u_VNU_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf?_gl=1*1tg7aik*_ga*NjcxODEyMzk0LjE2OTQ0NDA4NTM.*_ga_D52DF5Q8N3*MTcyNTMwMTgxMy4xMzMzMuMS4xNzI1MzAxOTI1LjYwLjAuMA.
8. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_pdf

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Географічний факультет

Кафедра економічної та соціальної географії

НАЗВА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з методики навчання географії

Виконав:

ПЕТРЕНКО Петро Петрович,
здобувач освіти групи Гео-34 О,
спеціальності 014. 07 Середня освіта (Географія),
ОПП Середня освіта. Географія. Економіка

Науковий керівник:

ІВАНЧУК Іван Іванович,
кандидат педагогічних наук, доцент

ЛУЦЬК, 2024

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ГЕОГРАФІЇ	
1.1. Поняття позакласної роботи, цілі і завдання	4
1.2. Педагогічні вимоги до позакласної роботи з географії	6
1.3. Чинники актуальності організації позакласної роботи в умовах НУШ	8
РОЗДІЛ 2. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ	
2.1. Географічні гуртки	10
2.2. Географічні клуби.....	12
2.3. Діяльність шкільних природничих музеїв	16
РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТКА ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ	
3.1. Усний журнал	18
3.2. Географічні вікторини та ігри.....	20
3.3. Тиждень географії в школі	21
3.4. Шкільні конференції з географії.....	22
3.5. Олімпіада з географії	25
3.6. Проектна діяльність	27
3.7. Проблеми та перспективи розвитку позакласної роботи з географії.....	28
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ.....	31

Приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до вимог Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 240 с. Аніпко Н.П. Туристичне країнознавство : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2011. 128 с.
Два автора	Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посіб. Херсон, 2017. 144 с.
Три автори	Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.
Чотири і більше авторів	Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси / М. В. Гриньова та ін. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Гриньова М. В., Оніпко В. В., Купріян К. В., Ходунай В. В. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с.
Багатотомне видання	Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003–2013. Т. 1–10. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Багатотомники, серійні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 3. Географічна енциклопедія України : у 3 т. / редкол.: О.М. Маринич та ін. Київ : «Українська енциклопедія ім. М. Бажана», 1989-1993. Т. 3. 480 с
Колективний автор	Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.
Редактор, упорядник	Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.

	<p>Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.</p> <p>Друк України. 2016 : стат. зб. / уклад. С. В. Буряк. - Київ : Книжкова палата України, 2017. 100 с.</p>
Тези доповідей, матеріали конференцій	Єрмаков В.В. Наукові підходи до оцінки 47 матеріалах конференцій, з'їздів туристично-рекреаційного потенціалу внутрішніх вод Полтавської області. Освітні й наукові виміри географії та туризму : матер. II Всеукр. наук.- практи. інтернет-конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 26 березня 2019 р. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 126-128.
Збірник	Україна - сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с. Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика. 2018. Вип. 15. 104 с.
Частина періодичного видання (журналу, газети)	<p>1. Довгань А. І. Сучасний міжнародний туризм: основні тенденції та перспективи розвитку. Географія та туризм. 2014. Вип. 27. С. 3–10.</p> <p>2. Рутинський М.Й. Класифікації та типології курортів. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2007. Вип. 34. С. 236–246.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5</p>
Переклад з іншої мови	Гарфорд, Тім. Речі, що змінили світ. Історія економіки в 50 винаходах : пер. з англ. Київ, 2018. 352 с.
Стандарти	<p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ EN 61010-2-020:2005. Вимоги безпеки до електричного устаткування для вимірювання, керування та лабораторного застосування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT). Київ : Держспоживстандарт України, 2007. IV, 18 с.</p>
Патенти	<p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p> <p>Двокамерний струминно-зрошувальний сульфитатор : пат. 112332 Україна. № 201606608 ; заявл. 16.06.2016, Бюл. № 23. 4 с.</p>
Архівні документи	<p>Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. X (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

	Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Частина книги	Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Законодавчі та нормативні документи	Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 1998. № 50/51. С. 914-924. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i> . 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 20. С. 136–141. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i> . 2015. № 51. С. 21–42.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Книги	Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).
Статті з періодичних видань	Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i> . Серія : Право. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144-147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.08.2019). Мірошниченко О. Ю., Карюк В. І. Етапи формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств. <i>Ефективна економіка</i> . 2012. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=932 (дата звернення: 22.01.2018).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.09.2019). Про затвердження Порядку використання документів через обмінні бібліотечні фонди : наказ Міністерства культури України від 31 жовт. 2017 р. № 1131. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1583-17 (дата звернення: 02.08.2019).

Сторінки веб-сайтів	<p>Органічне землеробство та його розвиток в Україні // Agronews : веб-сайт. URL: https://agronews.ua/node/24264 (дата звернення: 02.09.2019).</p> <p>Красива і дивовижна Полтава. <i>Моя планета</i> : веб-сайт. URL: http://myplanet.com.ua/?p=10440 (дата звернення: 10.09.2019).</p> <p>Чайка А. С. <i>Інклюзивна освіта</i> - шлях до повноцінної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. <i>Всеосвіта</i> : веб-сайт. URL: https://vseosvita.ua/library/inkluzivna-osvita-slah-do-povnocinnoi-socializacii-ucniv-z-oor-1906.html (дата звернення: 12.08.2019).</p>
---------------------	--

Додаток Д
Зразок форматування тексту

ЗМІСТ
(розрив сторінки)

В С Т У П
(1,5 інтервали до тексту)
(розрив сторінки)

РОЗДІЛ І
НАЗВА – ПОДАЄТЬСЯ ПРОПИСНИМИ ЛІТЕРАМИ ЖИРНИМ ШРИФТОМ
(1,5 інтервали)

1.1. (Назва – малими літерами, з абзацом по ширині, жирним шрифтом)

(1,5 інтервали до тексту)

Текст – по ширині з відступом абзацу 1,25. Після тексту – 1,5 інтервали.

1.2. (Назва – малими літерами) (розрив сторінки)

Р О З Д І Л І І
НАЗВА
(1,5 інтервали)

2.1. (Назва – малими літерами літерами)

(1,5 інтервали до тексту)

Текст – по ширині з відступом абзацу 1,25. Після тексту – 1,5 інтервали.

2.2. (Назва – малими літерами) (розрив сторінки)

ВИСНОВКИ (розрив сторінки)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (розрив сторінки)

ДОДАТКИ

Навчально–методичне видання

Ткачук Надія Михайлівна
Погребський Тарас Георгійович

Курсова робота з методики навчання географії

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт для здобувачів освіти спеціальності 014 .07 *Середня освіта (Географія)*, освітньо-професійної програми *Середня освіта. Географія. Економіка*

Видання друкується в авторській редакції

